

Силабус курсу
Сучасний літературний контекст

Освітній ступінь – бакалавр
Галузь знань: 06 Журналістика
Спеціальність: 061 Журналістика
Освітньо-професійна програма «Журналістика»
Кількість кредитів – 6
Рік підготовки, семестр – 1 рік, 1-2 семестри
Компонент освітньої програми: вибіркова
Дні занять: згідно з розкладом
Консультації: згідно з розкладом
Мова викладання: українська

Керівник курсу

	д. філол. н., проф. Поплавська Наталія Миколаївна
Контактна інформація	poplav@tnpu.edu.ua

Опис дисципліни

Курс «Сучасний літературний контекст» належить до дисциплін професійної підготовки журналіста, що передбачає вивчення загальних закономірностей розвитку української літератури від давніх часів до початку ХХІ ст.; удосконалення аналізу й осмислення тяглості літературного процесу через розмаїття художніх стилів і напрямів; опанування літературознавчої термінології з метою аналізувати художні твори класичного й сучасного українського письменства, зіставляти різні погляди на творчість письменника, виявляти здатність доводити, аргументувати свої твердження про текст.

Зміст дисциплін «Сучасний літературний контекст» розроблено на основі відповідних положень щодо підготовки фахівців-журналістів, норм та традицій вищої університетської освіти, а також профілю освітньої програми.

Навчальний контент

	Теми	Результати навчання
	Змістовий модуль 1 ДАВНЯ УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА	
1	ТЕМА 1. Літературний процес епохи зрілого середньовіччя та його особливості.	Знати специфічні риси літературного процесу кінця Х – середини ХІІІ ст., систему жанрів оригінальної літератури, їх зв'язок із візантійською та фольклорною традиціями, христоцентричну основу. Вміти аналізувати «Повість минулих літ»,

		«Київський літопис», «Повчання дітям» Володимира Мономаха, «Слово про закон і благодать» Іларіона Київського, княжі житія, «Слово о полку Ігоревім».
2	ТЕМА 2. Епоха Пізнього Середньовіччя та її здобутки.	Обґрунтувати еволюцію жанрово-стильової системи письменства, зокрема продовження традицій жанру літописання (Галицько-Волинський літопис), ораторсько-проповідницької прози та ін. Аналізувати структуру тексту, художню своєрідність, образну систему Києво-Печерського патерика.
3	ТЕМА 3. Література українського Ренесансу.	Знати історичні умови розвитку культури українського Відродження, характерні риси естетики Ренесансу. Уміти аналізувати українську латиномовну та польськомовну поезію; орієнтуватися у причинах літературної полеміки кінця XVI – поч. XVII ст.; інтерпретувати жанрову специфіку полемічної літератури: полемічні трактати, памфлети, послання, діалоги.
4	ТЕМА 4. Українське літературне бароко.	Знати терміни «літературне бароко», «синкретизм бароко»; основні етапи дослідження літературного бароко; хронологічні межі письменства бароко та його генезу. Уміти визначати місце давнього українського письменства в світовому культурному процесі. Аналізувати барокову модель історії України в козацьких літописах.
	Змістовий модуль 2. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ПЕРШОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ	
5	ТЕМА 5. Становлення нової української літератури першої половини XIX ст. Синкретизм	Знати поняття «нова українська література», «класицизм», «бурлеск», «травестія»,

	стильових течій.	«просвітницький реалізм», «сентименталізм». Систематизувати відмінності давньої та нової української літератури. Пояснювати синкретизм стильових течій і напрямів в українському письменстві першої половини XIX ст.
6	ТЕМА 6. Романтизм. Тематично-стильові течії українського романтизму.	Знати тематично-стильові течії в українському романтизмі; школи романтизму в українській літературі та їх представників. Аналізувати твори українських поетів-романтиків («Харківська школа романтиків», «Кирило-Мефодіївське братство», «Руська трійця»), романтичну прозу М. Гоголя.
7	ТЕМА 7. Рання творчість Т. Г. Шевченка.	Знати поняття «думка», «елегія», «балада». Уміти характеризувати романтичну лірику Т. Шевченка, її романтичну поетику, картину двосвітності, роль фантастичних елементів. Аналізувати історичні поеми Т. Шевченка, насамперед, поему-епопею «Гайдамаки».
8	ТЕМА 8. Творчість Т. Шевченка періоду «Трьох літ».	Аналізувати лірику Т. Шевченка періоду «трьох літ», її медитативний та історіософський характер. Знати структуру поеми «Сон», антиколоніальний пафос поеми «Кавказ», жанрову своєрідність поеми «І мертвим, і живим...», специфіку поеми-містерії «Великий льох».
	Змістовий модуль 3. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ XX СТОЛІТТЯ	
9	ТЕМА 9. Український літературний процес другої половини XIX ст.	Знати стильові та жанрові тенденції розвитку українського письменства означеної доби, репресивні заходи російського самодержавства щодо української мови та літератури (Валуєвський

		циркуляр 1863 р., Емський указ 1876 р.). Охарактеризувати діяльність учасників Кирило-Мефодіївського братства після 1847 р., роль і значення цієї політичної організації в суспільно-культурному контексті доби. Знати українські видання («Основа», «Чернігівський листок», «Правда»).
10	ТЕМА 10. Пантелеймон Куліш як ключова постать українського літературного процесу 50-60-х років XIX ст.	Розуміти сперечливість світоглядних переконань П. Куліша та особливості їх реалізації у творчості письменника. Аналізувати проблематику, ідейну концепцію автора та характери у романі «Чорна рада». Знати структуру поетичних збірок автора («Досвітки», «Хуторна поезія», «Дзвін», «Позичена кобза»).
11	ТЕМА 11. Творчість І. Я. Франка у контексті розвитку української літератури другої половини XIX ст.	Знати життєпис І. Я. Франка, світоглядні орієнтири, еволюцію світогляду митця у збірках «З вершин і низин», «Зів'яле листя», «Мій Ізмарагд», «Із днів журби», «Semper tiro». Інтерпретувати художні особливості поетичної манери І. Я. Франка: мотиви, жанри, поетику. Знати етапи літературознавчого осмислення творчості Івана Франка; сучасне прочитання прозової спадщини письменника.
12	ТЕМА 12. Естетичні засади українського модернізму кінця XIX – початку XX ст. Неоромантична творчість Лесі Українки.	Знати поняття «модернізм», «психологізм у літературі», «психоаналіз», «експерсіонізм», «новоромантизм», «поезія в прозі». Осмислювати експресивну насиченість художньої деталі у новелах В. Стефаника; проблему жіночої емансипації у творах О. Кобилянської. Аналізувати провідні мотиви лірики, художню специфіку ліро-епосу, жанр драматичної поеми в художньо-

		стильовій системі Лесі Українки.
	Змістовий модуль 4. ІСТОРІЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ XX СТОЛІТТЯ	
13	ТЕМА 13. Літературна дійсність 20-30-х років XX ст. у контексті національного та соціального життя. Розвиток української поезії 20-30-х років XX ст.	Характеризувати особливості літературного процесу 1920-х рр. в умовах новітньої естетичної стратегії. Виокремлювати розмаїття стильових напрямів, шкіл, жанрів поетичної творчості. Знати визначення модерністського дискурсу та його різновидів (неоромантизм, символізм, імпресіонізм, експресіонізм, конструктивізм, футуризм, неокласицизм). Уміти виділяти типологічні подібності з європейським дискурсом.
14	ТЕМА 14. Модерністський дискурс української прози 20-30-х років XX ст.	Диференціювати українську прозу 20-30-х років XX ст. за стильовими течіями і напрямками: символізм (Г. Михайличенко, Г. Журба), експресіонізм (О. Турянський, Іван Дніпровський, І. Сенченко), імпресіонізм (Мирослав Ірчан, А. Головка, Григорій Косинка), орнаменталізм (Микола Хвильовий), неоромантизм (Ю. Яновський, О. Довженко).
15	ТЕМА 15. Відродження української драматургії і театру в 20-30-х рр. XX ст.	Окреслювати ідейно-тематичний діапазон української драматургії 1920-х років. Знати естетичні засади театру «Березіль». Простежувати динамічний розвиток українського театру у двох напрямках: продовження побутово-етнографічних традицій «корифеїв» (Г. Юра) та спрямування до модерністських віянь («Березіль» і режисер Лесь Курбас). Осмислювати художньо-естетичні пошуки у драматургії М. Куліша, Я. Мамонтова, Мирослава Ірчана, Івана Дніпровського, Костя Буревія, І. Кочерги та ін.

16	ТЕМА 16. Картина літературного життя 60-80-х років ХХ ст.	Осмислювати поняття «хрущовська “відлига”». Простежувати процес розгортання руху «шістдесятників» (Д. Павличко, Ліна Костенко, В. Симоненко, М. Вінграновський, І. Драч, Б. Олійник, Гр. Тютюнник, В. Шевчук та ін.). Осмислювати феномен Василя Стуса. Обґрунтовувати новаторський характер лірики шістдесятників, продовження традицій поетів «Розстріляного відродження». Аналізувати жанрові форми, стильові шукання митців-шістдесятників.
	Змістовий модуль 5. СУЧАСНА УКРАЇНСЬКА ЛІТЕРАТУРА	
17	ТЕМА 17. Постмодернізм у сучасній українській літературі.	Володіти термінами «постмодерн», «постмодернізм», «дискурс», «тестаментарно-рустикальний (заповідально-селянський) дискурс», «постмодерністський дискурс». Обґрунтовувати відмінності між модернізмом і постмодернізмом. Знати причини виникнення українського постмодернізму, періодизацію сучасної української літератури: генераційний, географічний, естетичний принципи (Р. Харчук).
18	ТЕМА 18. Поетична творчість учасників літературного угруповання «Бу-Ба-Бу».	Аналізувати поетичну творчість перших українських постмодерністських поетів Ю. Андруховича, О. Ірванця, В. Неборака, які у Львові 1985 року створили епатажний літературний гурт «Бу-Ба-Бу». Знати й оперувати художніми засобами і прийомами, якими автори послуговувалися у своїй творчості: бурлеск, балаган, буфонада. Осмислювати поетику

		карнавальності, травестування, іронії, інтертекстуальності в поезії постмодерністів.
19	ТЕМА 19. Постмодерністська проза представників «станіславського феномену».	Осмислювати поняття «Станіславський феномен» в українській літературі, його естетичну концепцію на прикладі аналізу прози Ю. Андруховича, Ю. Іздрика, Т. Прохаська та ін. Визначати їх як яскравих представників «станіславської знаково-ігрової школи» («Рекреації», «Московіада», «Перверзія», «Дванадцять обручів», «Таємниця» Ю. Андруховича, «НепрОсті» Т. Прохаська, «Воццек», «Подвійний Леон» Ю. Іздрика).
20	ТЕМА 20. Фемінний дискурс у сучасній українській літературі.	Характеризувати фемінізм у зарубіжній та українській літературі. Аналізувати постмодерністський роман «Польові дослідження з українського сексу» О. Забужко, її оповідання «Сестро, сестро». Виокремлювати художні ознаки жіночого письма у прозі С. Андрухович, Г. Пагутяк, І. Роздобудько, І. Карпи, М. Матіос та ін.

Формування програмних компетентностей

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК 08	Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.
ФК 03	Здатність формувати інформаційний контент у сфері економіки, права, культури та мистецтва, соціальних питань, міжнародних відносин та інших видів діяльності.
ПРН 02	Застосовувати знання зі сфери предметної спеціалізації для створення інформаційного продукту чи для проведення інформаційної акції.

ПРН 10	Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.
ПРН 20	Генерувати інформаційний контент за заданою темою з використанням доступних, а також обов'язкових джерел інформації у сфері відображення економіки, права, політики, культури та мистецтва, соціальних питань, міжнародних відносин та інших видів діяльності.

Літературні джерела

1. Астаф'єв О. Г. Орнаменти слова: Розвідки, статті, рецензії. Київ-Дрогобич: Посвіт, 2011. 406 с.
2. Біла А. Символізм. Київ: Темпора, 2010. 272 с.
3. Бовсунівська Т. Поетика Тараса Шевченка. Вибрані статті. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2017. 224 с.
4. Бровко О. О. Новела в структурі української прози: модифікації та функції: монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. 400 с.
5. Бучинський Д. Християнсько-філософська думка Т. Шевченка. Київ: Українська Видавнича Спілка, 2016. 295 с.
6. Гундорова Т. Реалізм і неоромантизм в українській літературі початку ХХ ст. (Теоретико-методологічний аспект). *Проблеми історії та теорії реалізму української літератури ХІХ - початку ХХ ст.: зб. наук. праць*. Київ: Наукова думка, 1991. С. 166-191.
7. Гундорова Т. Транзитна культура. Симптоми постколоніальної травми. Київ: Грані-Т, 2013. 548 с.
8. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст. Франківський період. Київ: Факт, 2006. 156 с.
9. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. Київ: Комора, 2017. 304 с.
10. Залеська-Онишкевич Л. Текст і гра. Модерна українська драма. Львів: Літопис, 2009. 472 с.
11. Зборовська Н. Код української літератури: Проект психоісторії новітньої української літератури: Монографія. Київ: Академвидав, 2006. 504 с.
12. Історія української літератури ХХ століття: підруч. для студ. гуманіт. спец. вузів: у 2 кн. / ред. В. Г. Дончик. Київ: Либідь, 1998. Кн. 2: Друга половина ХХ століття / В. П. Агеєва та ін. 456 с.
13. Історія української літератури: в 12 т. Т. 1: Давня література (Х – перша половина ХVІ ст.) / наук. ред.: Ю. Пелешенко, М. Сулима. Київ: Наукова думка, 2013. 840 с.
14. Історія української літератури: в 12 т. Т. 2: Давня література (друга половина ХVІ-ХVІІІ ст.) / наук. ред.: В. Сулима, М. Сулима. Київ: Наукова думка, 2014. 840 с.

15. Історія української літератури: в 12 т. Т. 3: Література XIX століття (1800-1830) / наук. ред.: М. Бондар, Ю. Кузнецов; заг. ред. вид. В. Дончика. Київ: Наукова думка, 2016. 750 с.
16. Історія української літератури: в 12 т. Т. 4. Тарас Шевченко / автор І. Дзюба; наук. ред. М. Жулинський. Київ: Наукова думка, 2014. 783 с.
17. Історія української літератури кінець XIX – початок XX ст.: у 2 кн.: підручник / за ред. О. Д. Гнідан. Київ: Либідь, 2005. Кн.1. 624 с.
18. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст. : навч. посіб.: у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін.; за ред. В. І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2014. Т. 2. 536 с.
19. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст.: навч. посіб : у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін.; за ред. В. І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2017. Т. 3. 544 с.
20. Історія української літератури: XX – поч. XXI ст.: навч. посіб.: у 3 т. / В. І. Кузьменко, О. О. Гарачковська, М. В. Кузьменко та ін.; за ред. В. І. Кузьменка. Київ: Академвидав, 2013. Т. 1. 592 с.
21. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX - поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 1 : У пошуках іманентного сенсу. Київ: Академія, 2013. 512 с.
22. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 4: У сподіваннях і трагічних зламах. Київ: Академія, 2015. 576 с.
23. Ковалів Ю. І. Історія української літератури: кінець XIX – поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 5: У сподіваннях і трагічних зламах. Київ: Академія, 2017. 544 с.
24. Ковалів Ю.І. Історія української літератури: кінець XIX - поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 2: У пошуках іманентного сенсу. Київ: Академія, 2013. 624 с.
25. Ковалів Ю.І. Історія української літератури: кінець XIX - поч. XXI ст.: у 10 т. Т. 3: У сподіваннях і трагічних зламах. Київ: Академія, 2014. 472 с.
26. Ленська С. Українська мала проза 1920-1960-х років: на перетині жанру і стилю: монографія. Полтава: ПолтНТУ, 2014. 656 с.
27. Літературна дефіляда. Сучасна українська критика про сучасну українську літературу. Бібліотека «ЛітАкценту». Київ: Темпора, 2012. 544 с.
28. Літературознавчий словник-довідник / ред. Р. Т. Гром'як та ін. Київ: Академія, 1997. 752 с. (Nota bene).
29. Моклиця М. Основи літературознавства. Тернопіль: Підручники і посібники, 2002. 192 с.
30. Моренець В. Національні шляхи поетичного модерну першої половини XX століття: Україна і Польща. Київ: Основи, 2002. 327 с.
31. Наєнко М. Художня література України: від міфів до модерної реальності. Київ: ВЦ «Просвіта», 2008. 1064 с.
32. Павлишин М. Ольга Кобилянська: Прочитання. Харків: Акта, 2008. 357 с.
33. Поліщук Я. І ката, і героя він любив... Михайло Коцюбинський: Літературний портрет. Київ: Академія, 2010. 304 с.
34. Ревакович М. Persona non grata. Нариси про Нью-Йоркську групу, модернізм та ідентичність. Київ: Критика 2012. 336 с.

35. Ткачук М. П. Українська література ХХ століття. Тернопіль: Медобори, 2014. 608 с.
36. Ушкалов Л. Від бароко до постмодерну: есеї. Київ: Грані-Т, 2011. 552 с.
37. Філатова О. Автор і текст у системі соцреалізму: монографія. Миколаїв: Іліон, 2017. 244 с.
38. Філатова О., Казанжи О. Українська література 20-30-х років ХХ століття: основні тенденції розвитку й естетична стратегія: навч. посібн. Миколаїв: Іліон, 2013. 235 с.
39. Шевченківська енциклопедія: Літературні твори / редкол.: М. Жулинський. Київ: Імекс-ЛТД, 2016. 896 с.
40. Юрчук О. У тіні імперії: українська література у світлі постколоніальної теорії. Київ: Академія, 2013. 221 с.

Політика оцінювання

- **Політика щодо дедлайнів та перескладання:** роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються нижчим балом (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності). Перескладання модулів відбувається із дозволу деканату через поважні причини.
- **Політика щодо академічної доброчесності:** списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т. ч. із використанням мобільних девайсів). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування та підготовки практичних завдань під час заняття.
- **Політика щодо відвідування:** відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн режимі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Семестр 1	
ЗМ 1 (теми 1-4) – усне опитування, тести, завдання	33
ЗМ 2 (теми 5-8) – усне опитування, тести, завдання	33
ЗМ 3 (теми 9-12) – усне опитування, тести, завдання	33
Семестр 2	
ЗМ 4 (теми 13-16) – усне опитування, тести, завдання	50

ЗМ 5 (теми 17-20) – усне опитування, тести, завдання	50
--	----

**До силябусу також готуються матеріали
навчально-методичного комплексу:**

- 1) Навчальний контент (конспекти лекцій)
- 2) Тематика та зміст практичних робіт
- 3) Завдання для підсумкового контролю (залікові питання)
- 4) Електронне навчання в системі MOODLE